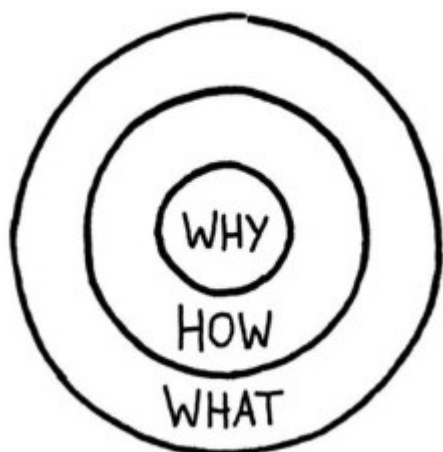

Simon Sinek werd wereldberoemd met zijn veelbekeken TED talk: [‘Start with why - how great leaders inspire action’](#). Het bijbehorende boek [‘Begin met het waarom’](#) werd een bestseller. Succesvolle bedrijven als Virgin, Tesla en Tony Chocolonely zijn fan. Indrukwekkend en inspirerend. Ik kwam er, min of meer per ongeluk, achter dat je dit model ook kunt gebruiken om talenonderwijs vorm te geven.

De Gouden Cirkel

Sinek gebruikt het model van ‘De Gouden Cirkel’, drie concentrische ringen, om zijn visie te verhelderen.

- De binnenste cirkel is het ‘Waarom’: wat is je doel, je overtuiging, de reden voor het bestaan.
- In de middelste cirkel vinden we het ‘Hoe’: dit beschrijft wat jouw product of dienst anders en/of beter maakt.
- In de buitenste cirkel vinden we het ‘Wat’: de producten of diensten.

Vooraf de ‘Waarom’ is moeilijk te omschrijven. Dit vinden we terug in het deel van de hersenen dat verantwoordelijk is voor ons gedrag, onze gevoelens en intuïtie. Dit deel heeft geen capaciteit voor taal en daarom is verwoorden van gevoel ook zo moeilijk. Als je anderen en jezelf kunt overtuigen van het nut van jouw doel, motiveert dat om je ervoor in te zetten. Geïnspireerde leiders denken en doen van binnen naar buiten: vanuit het ‘Waarom’! Maar hoe kon ik dit ‘waarom’ nu het best aan mijn leerlingen overbrengen?

Eindopdracht

Tijdens mijn Spaanse lessen werk ik over het algemeen met een eindtaak (Tarea Final). Aan deze taak koppel ik de lesstof die leerlingen nodig hebben om de taak te kunnen maken, zodat ze mijn lessen als zinvol en hopelijk ook als uitdagend en interessant ervaren. Normaal gesproken zorg ik voor een redelijk uitgewerkte eindopdracht, waarin naast de leerdoelen en de verplichte inhoud ook de mogelijkheden en ideeën zijn beschreven.

Dit keer had ik voor 5 VWO de eindopdracht niet volledig uitgedacht. Voor mij waren er twee zaken van belang:

- 1 Ik wilde een schrijfo opdracht die betrekking had op daten en/ of social media;
- 2 Leerlingen moesten een nieuw geleerde werkwoordstijd (de subjuntivo of aanvoegende wijs) gebruiken.

Waarom

Aan mij de taak om aan mijzelf, maar vooral ook aan leerlingen uit te leggen 'waarom' deze opdracht belangrijk was. In [Op de schouders van reuzen](#) staat dat 'het onderwijs contextrijker maken een goede manier is om ervoor te zorgen dat leerlingen de dingen die ze bij jou in de klas leren, ook kunnen inzetten in hun dagelijks leven' (p80). Hierbij bied ik leerlingen liever niet alleen losse woorden aan, maar laat hen dit toepassen in een betekenisvolle context; een situatie of thema waarin ze dit vaak gaan gebruiken. Met deze schrijfo opdracht oefenen leerlingen met nieuwe woorden en de werkwoordstijd subjuntivo in de context van daten en/of social media.

Hoe

Bij het beantwoorden van de hoe vraag was het ten eerste voor mij belangrijk dat leerlingen een schrijfo opdracht als eindproduct zouden maken. Schmoker pleit in zijn boek Focus voor meer betekenisvol lezen en schrijven bij alle vakken op school. Volgens hem is 'echte geletterdheid nog steeds de ongeëvenaarde sleutel tot het leren van zowel inhoud als denkvaardigheden.' Schrijven laat namelijk zien hoeveel en hoe goed we lezen en denken. Het maakt het geleerde zichtbaar, laat zien welke verbanden we leggen en welke nieuwe ideeën er zich in ons hoofd vormen.

Ten tweede hecht ik veel waarde aan keuzemogelijkheden voor leerlingen. Als een docent volledig het stuur in handen neemt en bepaalt wat en hoe een leerling leert, voelt een leerling weinig verantwoordelijkheid en zal dus vooral volgen. Zodra een leerling meer keuzes kan maken en vrijer gelaten wordt in hoe hij kan leren, zal hij zich eerder eigenaar voelen en zal de kans dat hij iets onthoudt groter worden. Hij zal de stof actief verwerken en daarmee 'diep leren' (van Werkhoven, 2017).

Ik besloot deze 'hoe' vraag aan mijn leerlingen voor te leggen. Ik gaf ze, in kleine groepjes, de opdracht om na te denken over de volgende vragen:

- Welke onderwerpen zijn er mogelijk binnen dit thema?
- Moet er een minimale en maximale lengte aan dit eindproduct verbonden worden? Zo ja, wat moet deze zijn?
- Aan welke minimale eisen moet dit product voldoen?
- Met hoeveel mensen werk je samen?

Behalve een antwoord op deze vragen, wilde ik hiervoor ook een onderbouwing. Hun ideeën zouden verwerkt worden in de eindopdracht, dus het was noodzakelijk dat ze mij en hun klasgenoten konden overtuigen. Tijdens de gesprekken liep ik rond, sprak ik met de verschillende leerlingen en inventariseerde alvast enkele antwoorden. Na zo'n 10 minuten hebben we klassikaal de ideeën verzameld en afspraken gemaakt.

Wat

Leerlingen laten meedenken over de 'hoe' vraag van een eindopdracht zorgde voor verschillende realisaties aan beide kanten. De klas werd zich bewuster van het waarom van de opdracht. Bij de 'wat' vraag konden ze beter benoemen aan welke kaders ze wel of geen behoefte hadden, en ontdekten ze dat de behoeftes van hun klasgenoten soms anders waren dan die van henzelf (of van de expert).

Je zag dit bijvoorbeeld terug in de discussie over de mogelijke inhoud: een groot deel van de leerlingen wilde qua onderwerp het liefst zoveel vrijheid als mogelijk. Een ander deel gaf aan écht behoefte te hebben aan sturing en vroeg om mogelijke onderwerpen. Als expert kon ik beide groepen van dienst zijn. Ook wat betreft inhoud, samenwerking en minimale/ maximale lengte van het te schrijven stuk kwam ik, samen met mijn klas, uiteindelijk tot een opdracht waar iedereen zijn of haar creativiteit in kwijt kon. Een bijkomend voordeel? Omdat de voorwaarden democratisch waren opgesteld én de redenen hiervoor waren besproken in de les, heb ik geen enkele leerling gehad die mopperde over de opdracht of het beoordelingsmodel. Door leerlingen te laten meedenken over leerdoelen en succescriteria, begrepen ze de leerdoelen beter en wisten wanneer deze succesvol behaald zouden zijn. De leerling verantwoordelijk voor het eigen leerproces? Check!

Resultaten

Op de dag van de deadline kreeg ik een grote variëteit aan eindproducten: liefdesbrieven, een beschrijving van een ideale date, het vergelijken van datingapps en zelfs adviezen over hoe je iemand kunt catfishen! Tijdens het nakijken verbaasde ik me regelmatig over het hoge taalniveau en de creativiteit van de geschreven teksten, en meer dan eens heb ik hardop moeten lachen vanwege de scherpe zinsneden of woordgrappen. Enkele voorbeelden:

"Ik hoop dat je in mijn armen komt. Het is belangrijk dat we elkaar niet vergeten. (...)Mijn ouders zeggen dat ik te oud ben, maar ik wil bij jou blijven.(...) Mijn hart slaat sneller voor jou. (...) Helaas ben je een teddybeer."

"Mijn ideale date voldoet aan bepaalde voorwaarden. Het is noodzakelijk dat we luxe dineren (...) Natuurlijk moet jij betalen omdat je meer geld hebt dan ik."

"(...) Dit pakket is perfect voor jou! Wij stellen de perfecte date voor jullie samen en zorgen voor een onvergetelijke dag. Met dit pakket zal hij of zij verliefd op je worden. (...) Ben jij klaar voor je perfecte date?"

Origineel, grappig en duidelijk met plezier geschreven. Het nakijken werd zowaar leuk! En dat had ik van tevoren niet kunnen bedenken. Tijdens het bespreken van de beoordelingen sprak ik mijn bewondering uit aan de klas en vroeg ik ze waarom dit nou zo goed voor ze werkte. Hun antwoord? De combinatie van een hoge mate van (keuze-)vrijheid qua inhoud en creatieve invulling, gecombineerd met duidelijke richtlijnen waar hun opdracht minimaal aan diende te voldoen.

Het begon met het waarom!

Leerlingen laten meedenken over het hoe en wat van een opdracht bleek voor dit thema ontzettend goed te werken. Mijn klas ging gemotiveerd aan de slag en heeft meer geleerd dan bij een voorgekauwde opdracht. Het volgende thema van 5 VWO gaat over 'Een gezonde geest in een gezond lichaam'. Wát ze gaan leren en waarom heb ik ze met alle liefde verteld. Hoe ze dit in de eindopdracht verwerken? Daar hebben we het in de les over!